

Register Number

--	--	--	--	--	--	--	--

Language – Part IV – SANSKRIT
(Poetry, Grammar, Prose, Drama & Translation)

Time Allowed : 2½ Hours]

[Maximum Marks : 100

- सूचना :**
- (1) छपाई की स्वच्छता के लिए प्रश्न पत्र की जाँच करें। यदि स्वच्छता में कोई कमी नजर आए, तो तुरंत कक्षा पर्यवेक्षक को सूचित करें।
 - (2) प्रश्नों का उत्तर देने के लिए नीले या काले स्याही का उपयोग करें और रेखाचित्र बनाने के लिए पेन्सिल का उपयोग करें।

- Instructions :**
- (1) Check the question paper for fairness of printing. If there is any lack of fairness, inform the Hall Supervisor immediately.
 - (2) Use **Blue** or **Black** ink to write and underline and pencil to draw diagrams.

- N.B :**
- (i) Answer should be in English, Sanskrit or Tamil except for those that are to be answered in Sanskrit.
 - (ii) In writing Sanskrit, Devanāgarī Script should be used.

- I. (a) पञ्चानां पदानां अर्थ लिखत (Write the meaning for any five) 5x1=5
1. पारुष्यम्
 2. धीः
 3. सुहृत्
 4. प्रजाः
 5. पर्जन्यः
 6. प्रज्ञः
- (b) पञ्च सन्धत्त (Combine any five) 5x1=5
7. न + असद्भिः
 8. अध्वरस्य + इव
 9. मद + अन्धः
 10. प्रणवः + छन्दसाम्
 11. सत्रे + अभवत्
 12. अगृध्नुः + आददे

[Turn over

- (c) पञ्चानां सन्धिं विघटयत (Split any five) 5x1=5
13. इवाश्रितः
 14. सत्यनाशाद्युधिष्ठिरः
 15. राजेन्दुः
 16. पारुष्याच्छिरः
 17. तोषयेन्न
 18. क्षीरनिधाविव
- (d) पञ्चानां विपरीतपदानि लिखत (Write the opposite for any five) 5x1=5
19. सदृशः
 20. लीनः
 21. सत्यम्
 22. सद्भिः
 23. विनयः
 24. दिवम्
- (e) घटनां पठित्वा क्रमेण लिखत (Jumbled sentences) 5x1=5
25. तेन सः सर्वराज्यं, स्वपत्नीपुत्रादींश्च अत्यजत्।
 26. सः सत्यवादी, वेदवित्, शूरश्च आसीत्।
 27. तस्मात् अस्माभिः द्यूतक्रीडा न कर्तव्या।
 28. वीरसेनसुतः नलो नाम राजा अतीव प्रसिद्धः आसीत्।
 29. सः एकदा द्यूतक्रीडां अक्रीडत्।
- (f) योजयत (Match the following) 5x1=5
30. श्रीहर्षः - प्रतापरुद्रीयम्
 31. माघः - नैषधम्
 32. रामानुजाचार्यः - कादम्बरी
 33. बाणः - श्रीभाष्यम्
 34. विद्यानाथः - शिशुपालवधम्

- (g) 35. अनुच्छेदलेखनम् (Comprehension) 5x1=5
- पुरा अयोध्यायां हरिश्चन्द्रः नाम राजा आसीत्। तस्य भार्या पतिव्रता चन्द्रमती। तयोः पुत्रः लोहिताक्षः। महीपतिः हरिश्चन्द्रः सत्यव्रतपालनार्थं स्वं राज्यं विश्वामित्राय अयच्छत्। सः श्मशानेऽपि कर्म अकरोत्। सः एवं बहूनि कष्टानि अनुभूय सत्यप्रतिज्ञां अपालयत्।
- प्रश्ना :**
- (1) कस्यां हरिश्चन्द्रो नाम राजा आसीत् ?
 - (2) हरिश्चन्द्रस्य पुत्रः कः ?
 - (3) सः किमर्थं विश्वामित्राय राज्यं अयच्छत् ?
 - (4) कथं राजा सत्यवचनस्य प्रतिज्ञां अपालयत् ?
 - (5) अस्य गद्यभागस्य समुचितं शीर्षकं लिखत।
- (h) समीचीनमुत्तरं चिनुत (Choose the correct answer) 5x1=5
36. गीतायाः उपदेशाः (अर्जुनाय / कृष्णाय)
 37. पुरुषभूषणम् (चन्दनम् / विद्या)
 38. विद्यायाः देवता (पार्वती / सरस्वती)
 39. विष्णोः अवताराः (दश / एकादश)
 40. आचारः परमः (अर्थः / धर्मः)
- II. (a) पञ्चानां एकपदेन उत्तरत (Answer any five in one word) 5x1=5
41. अन्यपदार्थप्रधानः समासः कः ?
 42. विश्वामित्रः कस्मै अखण्डमण्डलं प्रददौ ?
 43. राजेन्दुः कः ?
 44. कैः सहितः रामः राज्यमकारयत् ?
 45. राघवसंगत्या विभीषणः किं प्राप ?
 46. महीक्षिताम् आद्यः कः ?
- (b) पञ्चानां उत्तरं लिखत (Answer the following any five) 5x1=5
47. विलासवत्याः वदनं कीदृशम् ?
 48. कलौ युगे के प्रायेण मन्दाः ?
 49. का भाषा कम्प्यूटरस्य कृते सर्वोत्तमा वर्तते ?
 50. कौ सुखमेधेते ?
 51. जलाशये के अवसन् ?
 52. सर्वस्मिन् जगति कः सर्वकार्यसिद्धये उपयुज्यते ?

- III. (a) एकस्य सुबन्तरूपाणि लिखत (Decline any One) 1x5=5
 53. चतुश्शब्दः
 54. एकश्शब्दः
 (b) एकस्य तिङन्तरूपाणि लिखत (Conjugate any one) 1x5=5
 55. पच् (पाके) - लुट्
 56. यत-प्रयत्ने-लोट्
- IV. (a) एकस्य सविस्तरं उत्तरं लिखत (Answer in detail for any one) 1x10=10
 57. दिलीपः कीदृशः इति कतिपयैः श्लोकैः वर्णयत ।
 58. रामायणे रामराज्यं यथाशक्ति श्लोकैः व्याख्यात ।
 (b) एकस्य सविस्तरं निबन्धः लिखत (Write the essay for any one) 1x10=10
 59. श्रीव्यासवचनोक्त्या भगवतं वर्णयत ।
 60. पाण्डवस्य कृते भगवतः वात्सल्यं कथं इति विवृणुत ।
- V. एकं पत्रं लिखत (Write the Letter for any one) 1x10=10
 61. ज्वरार्थं विरामपत्रं लिखत
 62. ग्रामोत्सवाय विरामपत्रं लिखत ।
- VI. श्लोकद्वयं अनुवदत (Translate any two Slokas) 2x5=10
 63. यस्यास्ति वित्तं स नरः कुलीनः स पण्डितः स श्रुतवान्गुणज्ञः ।
 स एव वक्ता स च दर्शनीयः सर्वे गुणाः काञ्चनमाश्रयन्ते ॥
 64. प्रारभ्यते न खलु विघ्नभयेन नीचैः प्रारभ्य विघ्ननिहता विरमन्ति मध्याः ।
 विघ्नैर्मुहुर्मुहुरपि प्रतिहन्यमानाः प्रारब्धमुत्तमजना न परित्यजन्ति ॥
 65. दाक्षिण्यं स्वजने दया परिजने शाठ्यं सदा दुर्जने प्रीतिः साधुजने नयो नृपजने विद्वज्जने चार्जवम् ।
 शौर्यं शत्रुजने क्षमा गुरुजने कान्ताजने धृष्टता ये चैवं पुरुषाः कलासु कुशलास्तेष्वेव लोकस्थितिः ॥